

Lea Fatur:

Prišel bo Jezusček ...

1.

Z Brega grof ima hlače na en knof, če ta odpusti, grof hlače zgubi! — Tako grdo je nagajala podbrežanska svojat dečkom z Brega, dečkom, ki so se ponosno imenovali fante, dasi je štel največji med njimi, njih glavar Ante, šele trinajst let, in najmlajši njih junakov, Blažonov Blažek, komaj osem. S tem nagajanjem so trdili Podbrežani gorostasno neresnico, ker je imel vsak deček z Brega poštenih pet gumbov ua hlačah in še jermen ali naranmice povrh. Pa ne samo to. Podbrežani, ki so prav za prav gostači v cerkvi in v šoli na Bregu, ti Podbrežani s svojim vodjem so nagnali pri zadnji bitki Brežane in jih še zasinehovali: »Trč-frč!«

Res so jih. zavračali Brežani: »Podbrežani, cigani, za klobukom pero, to je vse vaše blago« — res da so jini izražali iz varne daljave tudi svoje zaničevanje s tem, da so si daljšali ušesa in onim kazali jezike pa delali še druga zaničljiva znamenja — toda vse to ni moglo potolažiti njili okrnjenega ponosa. Za kamen kamen — potein smo bot!

Iz tega vzroka so se stavili Brežani neki poletni popoldan v bojno vrsto za grmovjem ob cesti na Podbreg. Tod je morala priti bahaška družba... Preljubo je sijalo solnce božje, prijazno ščebetale ptičice, šumele čebelice. »Na delo, otroci, pustite kamenje! Doma vas čaka Šeka, doma se ozira proti vratom konj Belec. In mati kliče: Malica je pripravljena!«

Dečki pa stiskajo v pesteh debele kamene, jih štejejo v klobukih, če jih bo dovolj. Ante se ozira od ovinka na svoje zveste.

Blažonov Blažek tudi tišči kamen v pesti in se smehlja: Zadel bo! Meril bo v Luko. Majhen je Blažek in nič prida ga ni, tožijo sosedje. »Ne gre mu z branjem in ne gre mu s pisanjem,« toži gospodična. Gre mu pa s kamenjeni. Na vasi si pa med dečki najbolj imeniten, če znaš zalučati kamen najbolj daleč in najbolj visoko. Če pade komu na glavo, če prileti v okno — kaj more Blažek za to? Je Blažek kamen? Oj! Šššš!... Pfff! ... To je veselje!

Davi je pobožala mania Blažka in ga prosila: »Ne pretepaj se danes, Blažek, sanjala sem o mrtvih.«

Oče mu je zapretil: »Zbil ti bom bučo, če se še kdo pritoži čez tebe — saj bomo kmalu v kregu z vso sosesko.« In Tine, starejši brat, ki bo za gospodarja, je oplazil Blažka: »Samo za jezo in za škodo si pri hiši.« Mama ga je pa branila: »Pusti ga, saj nima še pametik

Mama, ja mama! Ta drži s svojim ljubčkom in pravi, da bo še velik gospod. Hlapec se pa smeja svoji gospodinji: »Študiral bo Blažek — študiral na starem Žabjeku v Ljubljani; gospod bo pri ričetu.« In pridiguje jim učitelj, pobom nemarnim: »Zdaj se obmetavate s kameni; ko boste pa odrasli, se boste pa z noži, da bo vedel ves svet, kakšne sirovine smo.«

Hlapec drži z očetom, ki nabije Blažka siromaka. Mama pa, o mama! Ta drži z Blažkom. Pride sosedu in potoži: »Vaš je našega.« Mama pa: »Pre-neumno je. da bi bil naš vsega kriv. Ga je že napadel vaš in braniti se je moral siromaček mali.«

Zapretila je včeraj sosedu: »Le dajajte mu potuhe! Toliko časa bo metal kamenje, da mu bo izbil kdo oko, kakor se je zgodilo Jernejčkovemu 'u Prečne vasi.«

Mama je vrgla poleno za sosedo. Blažek se je malo prestrašil prerokovanja in je rekel pvedpoldne Anteju: »Ne grem. Pisal bom nalogo.«

»Ali te ni sram? Kadar jaz kličem, ni nalogo!«

In so šli. Stoje in čakajo.

Zdaj! Ante je dal znak ... »Šššš!« — »Pfff!« — »Ojej!« Kako vpijejo zadeti Podbrežani!

»Ste dobili?« se krokočejo Brežani.

»Aj!« Že je postavil Luka obrambno črto. Že žvižga kamenje preko grmovja.

Močno si zaželi Blažek, da bi zadel Luko. Zažene se, izpostavi glavo — zavpije in omahne ... Trije mavričasti kolobarji lnu zaplešejo pred očmi. Neznanska bolečina mu gre po glavi. Dečke sliši, kako vpijejo na tej strani. »Ubili ste ga!« Na drugi oni: »Jaz ga nisem! Kar je iskal, to je staknil.«

Potem topot bežečih bosih nog ...

2.

Gospodična učiteljica je rekla, ko je bila obvezala Blažku z inehko pavolnino oko: »Takov v Ljubljano! Da ne boste zamudili kakor Jernejčkovi! Bog vas varuj take nesreče!«

Blažek je tulil: »Ne grem!« Mama ga je preoblačila. oče je mrmral: »Samo za škodo je ta pob!« Brat je pa rekel: »Mu bomo odšteli od dote.« »Pa pojdite rajši v trg k zdravniku, ne bo tako drago.«

»Kaj?!« je vzrasla gospodična. »Blažek mora v deželno bolnico! Tani je zdravnik, ki je samo za oči. Zdravljenje vas ne bo dosti stalo. Komaj za kak liter vina bi bilo; za vino pa se vam ne smili. In če bi šlo tudi par volov, boljše bi bilo prodati ves grunt, kakor da imate slepca pri hiši in očitke vesti. Četudi so zdaj šole za slepce, četudi opravlja marsikdo izmed oslepelih kak posel, vendar je in ostane slepec največji revež, in kdor pomaga otroku, da mu olirani vid, je njegov največji dobrotnik.«

Ubogali so Blažonovi gospodično. V vlaku so marua pravili drugim, da gre Blažek k »temu velikemu dohtarju za oči« in vsi so hvalili tega dohtarja in so rekli: »To je dobrotnik in rešnik tistih, ki se zatečejo k njemu.«

»In deželna bolnica,« je rekla stara gospa, »kaj ni kakor mati vse dežele? V najbolj skriti vasi razbijejo komu glavo, v najvišjih hritih si polomi kdo rebra — vse zaceli in vse pozdravi deželna bolnica. Tam s& najboljši zdravniki, tam imajo vse pripomočke in tam so sestre usmiljenke, ki strežejo iz ljubezni do Boga in bližnjega. Boš videl, deček, kako ti bo všeč! Še domov ne boš več maral. Vse sestre imajo otroke posebno rade, a še najboljše jim je na oddelku za oči, kjer skrbi primarij prav po očetovsko zanje.«

Blažek se je porairil. In še tisti dan je bil res na oddelku za oči.

Sedi na klopi pod smrekami, gleda svoje tovariše, otroke vsake velikosti, ki se vrtijo okrog deklice v bledordeči obleki, okoli Minke, ki vidi in ve vse. To je torej deželna bolnica! Cela vas je, ima cerkev in ograjo okoli in okoli. Pri velikih Tratih je stric s kapo, ki ne pusti bolnih dečkov ven in drugih noter. Tukaj ne meče nihče kamenja, nihče tu ne zmerja, nihče ne vpije. Tista dva gospoda v beli suknji, s<ta veliki dohtar«, ki mu pravijo primarij, in »ta mali«, ki se mu pravi asistent, govorita tako ralilo z otroki kakor doma mamica, in roke imata take, da jih še ne čutiš, če ti obeže oko. In tete v belih kapah, ki se jim pravi sestre, so take kakor mamice, pestujejo, tolažijo, dajejo dosti dobrih jedi in slaščic. Ali kaj, ko je Blažku tako dolg čas! Nobene krave, ne psa, še mucike ni, kam še konj! Časih pride voz --

pripelje ali odpelje koga — Blažek vidi konja, se razveseli. Ko bi vsaj kaka muha prišla, da bi brenčala okoli njega! Pa tudi muh ni v bolnici. Mreža nad očesom tišči, oko boli, srce pa stiska spomin na kravo, ki bo šla iz hleva; na brata, ki mu bo skrčil doto; na mamo, ki mu pošilja potico; nu fante, ki se pretepajo brez njega; na gospodično učiteljico, ki bo povedala »temu velikemu dohtarju«, kako poreden da je Blažek. Ko je vendar dosti *holj* hudobnih dečkov na svetu! Tu je toliko starili in mladili odraslih, ki imajo obvezane oči. Vsi so dobili kamen v oko. Pa so vsi veseli, se pogovarjajo, pojejo, se smejejo, igrajo na kvarte. Vsi so veseli, saj jih bo vse pozdravil »ta veliki dohtar«, ki se mu pravi primarij, in ki ve, kak hudoben deček je Blažek. »Ni delal nalog, ogibal se je šole, a mati bi rada, da bi *bil* gospod,« je povedala gospodična. In kaj pravijo Podbrežani — kaj pravi Luka? »Blažek Blažonov, kec-kec ... Mene si hotel v glavo, pa si dobil sam ...«

Čakajte Podbrežani! Blažek vas ne pogleda več... Gospod bo postal, pa prav za nalašč, in če bo šla dota in se bo jezil brat — Blažek bo gospod... Kako bo mama vesela! Pa kak gospod bo!

»Kaj skačeš?« opozori Minka Blažka. »Vredil si boš oko in gospod primarij bo hud.«

»Pozabil sem,« se opravičuje Blažek, »pa gospod ni hud, huda si ti. Gospod pravi, da bom šel kmalu domov, ker bo oko dobro.«

»Vidiš,« sede Minka k Blažku, »oko bo zdravo; to naredimo mi v bolnici. In če greš domov, ti bo žal za božičnico, ki bo letos posebno lepa. Že zdaj pripravlja sestra-prednica za njo; že zdaj se učimo igre in deklamacije. Ti bi šel rad domov? Jaz sem rajši tukaj. Gospod primarij nam kupi sadja, sestre nam prinašajo slaščic, ves dan se učimo in igratno. Za božičnico dobimo piškotov in novo obleko, vidimo lepe igre, slišima lepo petje. Kaj bi ne bil rad pri nas za božič? Saj bom govorila tudi jaz. Tisto, veš ... No, čakaj, da ti povem:

Pravijo, da tamkaj y daljni deželi... «

Minka se je vzravnala, zakrnila z rokami in se zamaknila z očmi. »Ne,« je stresla glavo, »ni tako! Nisi slišal, ko mi je pravila sestra Afra?«

»Sestra Afra ti je pravila: Mi smo tako majhni, bedni in nadložni — pridi, o Jezusček, pridi ti k nam!«

»Ah, je že res! Lahko bi študiral, Blažek. Takole gre naprej: Nad nas razgrni krila ljubezni, vzemi vse hudo, izčisti nam srca, pridi, o Jezusček, pridi ti k nam!«

»Da bomo krotki, da bomo ponižni, pridi, o Jezusček, pridi ti k nam! Bodi opora na temni nam poti, bodi nam Luč v zemeljski zmoti, pridi, o Jezusček, pridi ti k nam!«

Blažek je združil svoj glas z Minkinim, sklenil je roke in čutil v srcu kakor pričakovanje... Pride Jezusček, pride in izčisti srce porednega dečka. Pride Jezusček in Blažek ne bo več škoda hiše Blažonove in nič več ga ne bodo tožile sosede in nič Teč ne bo pravila hudega gospodična gospodu, ki se mu pravi primarij. Samo takole mu bo povedala: »Blažek, ki ste mu oteli oko, je priden deček. Nič več ne meče kamenja, da bi ne izbil komu oči; dela naloge, pomaga doma, moli in se spominja dobrih. tet-sestei\ gospodov zdravnikov, Minke in drugih otrok. In ko bo velik — oh tedaj...«

